

Kontaktperson trafikkontoret
Göran Westberg
Trafikplanering
Telefon: 08-508 273 61
goran.westberg@tk.stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2009-10-13
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2009-10-15

Kontaktperson miljöförvaltningen
Anette Jansson
Plan och miljö
Telefon: 08-508 288 20
anette.jansson@miljo.stockholm.se

Uppföljning av åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer för luftkvalitet, remiss

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden och Miljö- och hälsoskyddsnämnden överlämnar och återoppar tjänsteutlåtandet som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Trafik- och renhållningsnämnde samt Miljö- och hälsoskyddsnämnden förklarar ärendet omedelbart justerat.

Magdalena Bosson
Förvaltningschef, Trafikkontoret

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef, Miljöförvaltningen

Sammanfattning

Miljökvalitetsnormer för kvävedioxid och partiklar (PM 10) finns fastlagda i miljöbalken. För att uppfylla gällande normer beslöt regeringen den 9 december 2004 att fastställa åtgärdsprogram avseende miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar (PM10) i Stockholms län. Som svar på länsstyrelsens förfrågan redovisar trafikkontoret och miljöförvaltningen vad som genomförts av de åtgärder som beslutats i åtgärdsprogrammen.

De genomsnittliga halterna av kvävedioxid vid mätstationerna på Hornsgatan och Sveavägen har minskat med 15-20 procent sedan början av 1990-talet. För att

Bilaga 1: Diagram PM10 halter

2: Diagram NO2 halter

3. Remissen

klara dygnsnormen på Hornsgatan är detta inte tillräckligt. Beträffande partiklar (PM 10) har genomsnittshalterna också minskat men inte i samma utsträckning som för kvävedioxid. Normerna klaras inte på ett flertal gator och gatuavsnitt, främst i innerstaden.

Remissen

Länsstyrelsen har 2009-08-12 översänt på remiss till bl.a. staden för information om uppföljning av det av regeringen fastställda åtgärdsprogrammet för kvävedioxid och partiklar PM10. Bakgrunden till remissen är att länsstyrelsen ska redovisa till regeringen i vilken grad åtgärderna har genomförts. Remissen har inom staden tillställts stadsledningskontoret, Trafik- och renhållningsnämnden, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholms Stadshus AB och Stockholms hamnar AB för yttrande senast 2009-10-16. Miljöförvaltningen och trafikkontoret har enats om att avge ett gemensamt yttrande i ärendet.

Bakgrund

Regeringen uppdrog den 28 november 2002 till Länsstyrelsen i Stockholms län att ta fram ett förslag till åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för partiklar. Länsstyrelsen utarbetade i samarbete med bl.a. Stockholms stad ett förslag till åtgärdsprogram. Detta överlämnades till Regeringen den 16 december 2003. Länsstyrelsen har vidare i uppdrag av regeringen att ta fram ett förslag till åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid. Sistnämnda program kallas av länsstyrelsen "Friskare luft".

Regeringen beslöt den 9 december 2004 att fastställa åtgärdsprogram avseende miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar (PM10) i Stockholms län. Åtgärdsprogrammet innehöll dock endast delar av det förslag som länsstyrelsen i samrådet med staden utarbetat.

Trafikkontorets och miljöförvaltningens synpunkter

Nedan redovisas regeringens åtgärdsprogram och de åtgärder som vidtagits enligt programmet under förvaltningarnas kommentarer.

Kvävedioxid

Åtgärder som behöver vidtas	Ansvarig myndighet eller kommun
1. Åtgärder för att utveckla och tillämpa särskilda miljökrav vid kommuners upphandling av tunga transporter	Myndigheter och kommuner med verksamhet inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Stockholm, Göteborg och Malmö och Vägverket har antagit gemensamma miljökrav vid upphandling av entreprenader och tjänster där fordon och entreprenadmaskiner ingår. För stadens

och persontransporter som skall utföras i Stockholms län	del är gäller dessa från 2007. Se länk. http://www.stockholm.se/PageFiles/77666/miljokrva_upphandling_2207.pdf
2. Åtgärder för att skärpa kraven för tunga fordon i miljözonen	Stockholm stad Förvaltningarnas kommentar Reglerna kring miljözon styrs av trafikförordningen vilken anger att kraven på utsläpp från tung trafik skärps successivt år för år. Tillkomsten av trängselskatt har även medfört att trafiken inom zonen minskat.
3. Åtgärder inom parkeringspolitikens område för att minska personbilstrafiken och öka framkomligheten inom Stockholms kommun	Stockholms stad Förvaltningarnas kommentar Stockholm har höjt parkeringsavgifterna och även från och med den 1 januari 2009 slopat den tidigare avgiftsbefrielsen för boendeparkering för miljöbilar. En ny parkeringsstrategi håller på att tas fram. Ett arbete för att ta fram nya infartsparkeringar pågår tillsammans med SL. Våren 2006 ökade antalet infartsparkeringar inom och utom staden med ca 30 %.
4. Åtgärder vad gäller de parkeringsavgifter som tillämpas vid myndigheters och kommuners arbetsplatser i Stockholms län, för att minska personbilstrafiken.	Myndigheter och kommuner med arbetsplatser inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Stockholms stad har infört avgifter för all personal vid stadens samtliga arbetsplatsparkeringar inom tullarna.
5. Åtgärder för att följa upp tillämpningen av reglerna om förmånsbeskattning av fri parkering som tillhandahålls av arbetsgivaren i Stockholms län	Skatteverket Förvaltningarnas kommentar Se föregående punkt
6. Åtgärder för att begränsa genomfartstrafiken med tunga fordon på Hornsgatan i Stockholm till endast bussar i linjetrafik	Stockholms stad Förvaltningarnas kommentar Trafikkontoret har påbörjat trafikmätningar för att klarlägga den tunga trafikens inverkan på utsläppen och halterna av kvävedioxid. I avvaktan på resultaten av trafikmätningar samt efterföljande analys av effekterna på kvävedioxidhalterna, har något förbud ännu inte införts. Trafikmätningarna beräknas vara klara innan årets slut.

7. Åtgärder för att öka utbudet av infartsparkeringar inom Stockholms län	Vägverket, Banverket, Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län. Förvaltningarnas kommentarer Inom staden är lämplig mark för nya infartsparkeringar begränsad på grund av höga priser på mark. Endast temporära markområden kan tas i anspråk i avvaktan på kommande bostadsbebyggelse.
8. Åtgärder för att öka framkomligheten för bussar inom Stockholms län.	Vägverket, Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län. Förvaltningarnas kommentar Framkomligheten för bussar sker främst genom utbyggnad av kollektiva busskörfält och bussprioritering i trafiksignalanläggningar. Utbyggnaden sker med trängselskattemedel. Under 2009 beräknas ca 70 miljoner åtgå för dessa ändamål.
9. Åtgärder för att öka turtätheten inom kollektivtrafiken i Stockholms län.	Stockholms läns landsting Förvaltningarnas kommentar Se föregående punkt.

PM 10

Åtgärder som behöver vidtas	Ansvarig myndighet eller kommun
1. Åtgärder för att informera om hälso-konsekvenserna av höga partikelhalter och de negativa effekterna av dubbdäcks-användning	Vägverket, Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län och kommunerna inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Stockholm stad redovisar kontinuerligt information om miljö kvalitetsnormerna för bl.a. PM10 på sin webbtjänst miljöbarometern (http://miljobarometern.stockholm.se/main.asp?mp=TS&mo=1) och genom Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbunds hemsida www.slb.nu/lfv . PM10-halterna redovisas såväl historiskt som i realtid liksom partiklars olika hälsoeffekter. På http://slb.nu/nu_City.shtml kan allmänheten se den aktuella situationen för bl.a. partiklar. Dessutom ges prognoser för halter kommande dygn
2. Åtgärder inom parkeringspolitikens område för att minska personbils-trafiken och öka framkomligheten inom Stockholms	Stockholms stad Förvaltningarnas kommentar Se punkt 2 om kvävedioxid.

kommun	
3. Åtgärder vad gäller de parkeringsavgifter som tillämpas vid myndigheters och kommuners arbetsplatser i Stockholms län, för att minska personbilstrafiken	Myndigheter och kommuner med arbetsplatser inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Stockholms stad har infört avgifter för all personal vid stadens samtliga arbetsplatsparkeringar inom tullarna.
4. Åtgärder för att minska halterna av partiklar i de delar av vägnätet där det finns risk för extremt höga halter	Vägverket och kommunerna inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Trängselskatter har införts permanent i Stockholms innerstad. Det har minskat trafiken såväl in till som ut ur innerstaden under avgiftstid med drygt 20 %. Staden har också tillsammans med Vägverket informerat om dubbdäckens betydelse för PM10-halterna och tillsammans med Länsstyrelsen, Vägverket och däckbranschen informerat om fördelarna med dubbfria vinterdäck genom bl.a. utsändning av broschyrer. Trafik och renhållningsnämnden beslöt 2009-05-12 att godkänna kontorets förslag i tjänsteutlåtande 2009-04-14 till miljöupprustning av Hornsgatan. T.ex. ska träd planteras längs gatan. I kommande uppföljningsarbete undersöks om åtgärderna har någon inverkan på partikelhalterna. Trafik- och renhållningsnämnden har även givit kontoret i uppdrag att utarbeta förslag om dubbdäcksförbud.
5. Åtgärder för att öka kunskaperna om olika beläggingsmaterials benägenhet att bilda PM 10 samt hur halkbekämpning med tvättad stenkross och olika metoder för barmarksrenhållning påverkar halterna av PM 10	Vägverket och kommunerna inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Hård vägbeläggning minskar bildningen av slitagepartiklar. Stockholm stad använder redan idag mycket hård vägbeläggning för att minska slitaget på de mest trafikerade gatorna där miljökvalitetsnormen överskrids. I Stockholm stad sandas inte huvudgator. Tillförseln av uppvirvlingsbara partiklar är i det avseendet begränsat till sand och grus som förs ned från gångbanor. Försök med intensiv spolning och sopning på Norrlandsgatan i Stockholm har inte gett någon effekt på halterna av PM10. http://slb.nu/slb/rapporter/pdf6/slb2004_004.pdf. Stockholms stad har genomfört försök med olika dammbindningar för att minska PM10-halterna. Se bl. a. SLBs

	rapport 2008:4 Försök med dammbindning med CMA mot höga partikelhalter i Stockholms innerstad 2007 och 2008. Försöken har minskat halterna med mellan 20-30 % i innerstaden, men det inte räcker för att klara gällande miljökvalitetsnorm. http://slb.nu/slb/rapporter/pdf6/slb2008_004.pdf och försök med dammbindning på Essingeleden SLB 2007:3 http://slb.nu/slb/rapporter/pdf6/slb2007_003.pdf Flertalet studier bl.a. i Södra länkentunneln (Vägverket), i Göteborg samt flera städer i Norge och Tyskland har visat på ingen eller mycket liten effekt av intensiv städning i form av sopning och spolning.
6. Åtgärder för att öka kunskaperna om bidrag till PM 10-halterna från fartyg, arbetsmaskiner och småskalig fastbränsleeldning	Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Vägverket, Sjöfartsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län samt kommunerna inom Stockholms län Förvaltningarnas kommentar Ett omfattande arbete pågår för att bl.a. minska fartygstrafikens utsläpp av bl.a. partiklar. Stockholms hamn har rankats som den sjunde miljömässigt bästa hamnen av över 800 stor hamnar i världen.

Vidtagna åtgärder har inte haft tillräcklig effekt

Miljökvalitetsnorm till skydd för människors hälsa för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM₁₀) överträdde år 2008 vid de tre mätstationerna i gatunivå i innerstaden; Hornsgatan, Sveavägen och Norrlandsgatan. Normerna överträds enligt beräkningar även på andra platser i Stockholms stad.

Miljökvalitetsnormerna överträds främst p.g.a. de höga dygnsmedelvärdena.

(Källa: *Luften i Stockholm – årsrapport 2008. SLB analys SLB-analys rapport nr. 1:2009, Miljöförvaltningen i Stockholm.*)

De åtgärder som vidtagits enligt åtgärdsprogrammen har således inte haft tillräcklig effekt. Man kan dock se att halterna har minskat över tid (se bilaga 1).

Den genomsnittliga bakgrundshalten i Stockholm (mätstation i taknivå på Södermalm, Torkel Knutssonsgatan) av kvävedioxid har minskat med ca 60 % sedan början av 1980-talet. De genomsnittliga halterna av kvävedioxid vid mätstationerna i gatunivå på Hornsgatan och Sveavägen har minskat med ca 15 – 20 % sedan början av 1990-talet.

Bakgrundshalten av partiklar (PM₁₀) har däremot varit i stort sett oförändrade sedan 1994. Vid mätstationerna i gatunivå på Hornsgatan och Sveavägen har de genomsnittliga halterna minskat något sedan början av 2000-talet (se bilaga 2).
(Källa: *Luften i Stockholm – årsrapport 2008. SLB analys SLB-analys rapport nr. 1:2009, Miljöförvaltningen i Stockholm.*)

2009-09-24
TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR T2009-007-02572
DNR MF2009-009591-217

Trafikkontorets och miljöförvaltningens förslag

Trafikkontoret och miljöförvaltningen föreslår Trafik- och renhållningsnämnden respektive miljö- och hälsoskyddsnämnden att som svar till kommunstyrelsen överlämna och åberopa detta tjänsteutlåtande.

Slut.